

РІК ЗАЛОЖЕННЯ 1893.

"СВОБОДА"

"LIBERTY"

виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,

вже

"УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"

83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

Всі листи, замовлення і членські внески
надати на адресу "СВОБОДА".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.

"SVOBODA"

"LIBERTY"

the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союзу

-- "SVOBODA" --

Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXIV.

ДЖЕРЗИ СІТІ, Н. ДЖ., субота 8-го липня 1916.

Ч. 82.

№

- VOL. XXIV.

JERSEY CITY, N. J., Saturday, July 8, 1916.

No. 82.

ІВАН ФРАНКО

український поет, письменник, критик, журналіст і громадський діяч. Уродився в селі Нагуєвичах, драгобицького повіту (в Галичині) 15. серпня 1856 року. Умер у Львові 29. мая 1916 року.

ФРАНКО ПОМЕР!

Отся сумна вістка дійшла до нас аж з чужих часописів. Ізза воєнної заперуки навіть сумні вісті з рідного краю не доходять.

Моне дехто й не здає собі справи, кого втратила Україна. Франка мало знають Українці, бо він був живий між нами, стрічався як чоловік з людьми і жив у нуді.

Чоловіка, що йде серед мраків кількадесят кроків наперед, ми не бачимо; а прецінь він промощує дорогу тим, що йдуть позад нього. Франко — велит духа: серед незвичайно тяжких відносин довелося йому йти вперед, показувати дорогу, дупати снілу, бути напередом.

І як правдивий намір загинув при праці.

Тому, що своїми думками Він випередив українське громадянство о кількадесят літ, ми його не бачили.

Поезія його не отапила ще тим, чим є для нас поезія Шевченка. Ми прямо їх не читали і не вглублювалися в них. І тому ми не знали Франка.

А прецінь се був великий: поет, критик, письменник, журналіст, муз науки, суспільний діяч. Весторонність — отсе характеристика Франка.

Коли українська суспільність в Галичині видала зпоміж себе великого чоловіка — то був мим Франко. І тому, що Він був великим, отсе суспільність не розуміла його.

Уряд переслідував і вважав його; суспільність виминала його.

Але минали літа, а намір держав ся кріпко; кував завзято снілу і промощував шлях.

І шляхом тим пішла наперед відважна молодь. Вона найкорше відчувала працю і ідеї Франка.

За молодістю щойно пішли звільна і старші, хоч з резервом.

На старості літ знайошув Франка мене призначив від українського громадянства. В 1913 році обходило 40-літній ювілей його діяльності. Українська суспільність спромогла ся на скромний ювілейний дар своєму великому громадянину: йому куплено малий дім на передмісті Львова за 30.000 корон.

В нім доживав Поет свого віку, знеможений життєм.

Від 9 літ Він нездужав. Його опустили цілковито умови й фізичні сили. Його вилупала безнадійна праця і нитива недолга. З часом Він прийшов до здоров'я, але сили в нього вже не було. Навіть писати вже не міг. Диктував лише своєму синові. Адріану, який нагло помер (1913 р.). Несчастний батько втратив одинокую свою підпору.

Серед злиднів доживав свого віку.

Вибух війни застав його у Львові цілком осиротілим. Два його сини, Петро і Тарас, пішли на поле бою. Дочка виїхала до Києва. Старець лишився са́м безпомічним. З передмістя переїхав в місто під чужий догляд. З ним лишився ся його довголітній товариш громадянства і літературної праці, Михайло Павлик. Але й сей помер в 1914 році. Франко лишився са́м.

По відвороті російських військ зі Львова знайошув Франка захист у приюті Українських Січових Стрілець. Тут знайошав ся мени своїми прителами — молодіжню. Перед смертю покинув приют і переніс ся до свого дому. Тут і помер дня 29. мая 1916 року.

Над свіжою могилою станує український нарід. Саме в час найбільшої світової заперуки сходять з свого світа найкращі сини України. Проріджують ся рідні старших патріотів; гинуть на полі бою молоді вірні-сопони. На пальцях рук мим буде по віній почисляти чільних українських громадян. Хто внаже шлях роботи і боротьби в найбільшій будучності?

Франко — се жертва злиднів і неволі нашого народу. Переслідуваний чужини і мучений своїми, гине серед нужди і недостатку. Чи великий український нарід не зможе раз внаже над сими подумати, щоби забезпечити житє своїх умових робітників і духових провідників?

Чи не час нам над гробом одного з найбільших синів України подумати над усуненням того лика, яке в корені підірває усе народне житє і створює такі відносини, що в нуді і недостатку мусять гинути народні пророки?

„О, якби пісню вдат палку, натхнену.
Що мільони порва з собою,
Окрилює, веде на путь спасенну!“

— лебеді великий син України. І Франко бачив, що навіть йому було затяжко прівати весь народ на спасенну путь. Вичерпаний зі сил, він бачив, що

... нам, знесиленним журбою,
Роздиртим сумнівами, битим вестидом —
Не нам тебе провадити до бою“.

І згинув на зараню великих днів, у велику перелому хвилю.
Рідна земля нехай буде пером великому синові України.

ПО СМЕРТІ ПОЕТА.

Російська Україна — Франкови.

З приводу смерті Івана Франка вислано з Києва ряд спочиваючих телеграм. Від бувшої редакції „Київської Старини“ вислано телеграму до харківського університету, котрої шого часу іменував Івана Франка почесним доктором. Телеграма звучить: „Велику в тяжкій утраті, понесеній університетом через смерть доктора філософії харківського університету Івана Франка, важливого робітника на українській ниві“. Такуса телеграму вислано до редакції „Української Жити“ в Москві.

До тоїсамі редакції вислав клуб „Родина“ телеграму такою змісту: „Умер Франко. Український Клуб „Родина“ в Києві з великим болем оплакує безмірну і безповоротну національну втрату“.

До редакції „Української Жити“ в Москві прийшла також слідуюча телеграма від київських Українців, писана українською мовою: „Українці города Києва поражені смертю великого письменника і ученого Івана Франка. Сумує Київ стародавній, нема журби з ким розділити“.

Панахда по Іванові Франку.

Дня 9. червня о 4-тій годині популярний відбула ся у Владимирській Соборі в Києві панахда по І. Франку.

Мосналі про Івана Франка.

Дві великі статі присвятила Франкови російська газета „Кієвская Мысль“. В львівському додатку до ч. 147 з дня 9. червня містять вона також два портрети Івана Франка; один представляє такого поета, а може по-

свідую фотографією Покинька; другий представляє його разом з М. Коцюбинським і В. Гнатюком. Крім цього помістив ся часопис життєпис поета, аніж пера д-ра Ляйона Сьвєдницького, який тепер живе в Києві.

З австрійської України нема ніяких вістей наслідком цілковитого зв'язу поштових зв'язків між Австрією й Америкою. Не прийшли також ніякі німешні часописи з Австрії або з Німеччини, де — як можна надіятися — були би також згадки про смерть поета.

В Америці.

Першу вістку про смерть Франка подала „Народна Воля“ за „Київським Мислом“; за нею подасмо і ми вістку про смерть поета.

В Нью Йорку вислала друкарня тов. „Просвіта“ при 7. у. з. звістку про смерть поета на своїй вілці.

В Українським Народнім Союзі.

Члени ексекютивного комітету головного уряду Українського Народного Союзу, члени редакції „Свободи“ і уряду „Просвітної Комісії“ відбули дня 5. липня жалібно засідань по одержанню першої вістки про смерть Франка. По короткій нараді рішено пошанувати пам'ять великого сина України після своїх сил, а саме:

1) Вислати університетів в Харкові і Науковому Товариству імені Шевченка у Львові вислові співчуття по причині смерті почесного доктора філософії харківського університету і члена Наукового Товариства імені Шевченка у Львові.

2) Дати почини до збудування живого пам'ятника в честь великого сина України, а то до заснована

Фонду імені Івана Франка.

Сей фонд має бути ужитий на підмогу українським письменникам, коли би вони знайшли ся в подвійній нуді, як Франко. По віній віддасть ся фонд до розпорядження Українського Наукового Товариства в Києві (коли Київ і Львів будуть по віній в одній державі), або розділється по половині: для Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові і для Українського Наукового Товариства в Києві (коли би сі міста були — як дотепер — під двома державами окремо).

3) Візнати українське громадянство в Америці до збирання жертв на Фонд імені Івана Франка.

4) Зав'язати відділ Українського Народного Союзу в Америці, щоби вони при співчутті інших товариств в українських громадах в Америці створили ся устроювати святкові концерти в честь Івана Франка. Чистий дохід з цих концертів має бути призначений на Фонд імені Івана Франка.

5) В цілі спонсоризована між українською суспільністю творів і ідей Франка видати збірку поетичних і прозових творів, з життєпису і характеристикою творів поета.

ДО ВІДДІЛІВ І ЧЛЕНІВ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ І ДО ВСЬОГО УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА В АМЕРИЦІ.

ЗЕМЛЯКИ!

Жалоба повила весь український нарід по сей і той бін океану. Найбільшим сучасним громадянином, українським поетом, національним пророком, Іван Франко, помер у Львові.

Самі слози і зітхання судились нам в теперішню перелому добу. Проріджують ся рідні визначники України.

Та нам живим не попадат в розпук, але брати ся далше за діло і йти після наших сіл слідами національного пророка, Івана Франка.

Багато серць горить любовно до нашого народа, подібно як горіло серце Івана Франка. Сі великі серця томлять ся тепер в далекій Сибірі, або зносять воєнні невидги на полі бою.

По війні, коли настануть мирні часи, сі люди мусять вернути до свого обов'язку: вказувати шлях дальшої боротьби за волю народа. Нехай же не надармо горять серця тих людей найсвітлішою любов'ю. Нехай нарід зрозуміє сі високі клічі і йде в слід за ними. В той спосіб ми покажемо пошану для всіх робітників духа, що серед терпіння, мук і невидги провадять нарід до бою.

Але сама пошана для живих людей — се замало. Ми знаємо, що часто ті люди, що провадять наш нарід до красної долі, гинуть передчасно задля невидги і мук, а нероз і з голоду. Останні роки принесли нам такі сумні факти, що дво найбільших наших людей, Франко і Павлик, пішли скорше у могили лише тому, що не мали з чого жити. На нас, живих людей, спадас відвільчальність за їх приречену смерть.

Щоби раз покінчити конець тим мукам наших передових людей, умових робітників, поетів, письменників і громадянських діячів, ми рішили ся дати почин до великого діла, до створення живого пам'ятника помершому Поетові — до збирання

ФОНДУ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА.

Сей фонд призначений на підмогу українським умовим робітникам, котрі наслідком злиднів попадуть в нуду. Всі живі народи мають такі фонди, тож мусимо мати і ми, великий 40-мільоновий український народ.

Тому ми відважимо ся до всієї української суспільності в Америці: забезпечте ниті нещасливих українських поетів, артистів, письменників і інших громадянських діячів. Нехай будучі покоління не дорінають нам, що ми не вміли ратувати від смерті наших світличів.

Складайте після згоди жертви на Фонд імені Івана Франка. Нехай не стане мим нам ні одного, хто не зрозуміє би сеї великої ідеї: підірвати живе житє великих людей. Увесь народ нехай зложить жертву і висилася її на адресу:

„СВОБОДА“
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
на „Фонд імені Івана Франка“.

Сей фонд нехай буде тривалим живим пам'ятником великому Українцеві.

При сій нагоді просимо всі наші Відділи, всіх наших Членів і всю українську суспільність до устроювання концертів в честь Івана Франка, до популяризована його творів і ідей. Се буде найліпша лошана пам'яті Франка. Чистий дохід з концертів просимо призначити на Фонд імені Франка.

Достойно і гідно пошануємо пам'ять Того, що мостив шлях до красної долі українському народові.

Джерзі Сіті, Н. Дж., 5. липня 1916.

ЗА УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ:

Д. Канітула, президент.
М. Угорчак, рекорд. секретар.

С. Ядловський, фін. секретар.
А. Шаршонь, касієр.

ЗА РЕДАКЦІЮ „СВОБОДИ“:
О. Стеткевич, редактор.

А. Савна, управитель.
ЗА „ПРОСВІТНУ КОМІСІЮ“:
о. В. Сполітакевич, голова.

Д. Андрейко, секретар.
Б. Лотоцький, касієр.

НА МОГИЛУ ІВАНА ФРАНКА.

Один Він в кімнаті сидів у задумі;
Таку вже мав вадчу і вроду.
Хоч був молодий ще, а все мав на умі
Недоло і приди на роду.

Він бачить, що нарід, котрого Він сином,
Закутий у луга-кайдани,
Він бачить ті ниви цвітучі килимом,
А зрошені кров'ю й слезами.

Він чус ті малі і горе важне
І думу гадає, сумує
І плаче, нудьгує серце молодес...
За що-ж бо так нарід катує?...
[Муки.]

Та плач не допоможе, ще й більш додася
[Муки.]

А крида не знає тужити...
Хватас за зброю, бере молот в руки.
Щоби снілу кривд розбит.

І бив Він в снілу ту, аж іскри летіли.
Бив, скільки сил стало, що мога...
І не похитнув ся, все стреміє до ціли
І йшов, аж скінчилась дорога...

Пращай-нам, пращай-нам, народний [Герою.]

Наш Батьку єдиний, коханый;
Хоч нудна і горе все були з Тобою.
Ти світ сей покинув без плями.

І днес ми з чужини, почувши такую
Жаліну, болочую новину,
Поклін Тобі шлемо і слезою братню
На Твою, що сівку могили.

Микола Д. Величко.

ПИСЬМО ДО ХАРКІВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ.

До Сьвітлого Збору Професорів
імператорського університету
в Харкові, Росія.

Тронуті до глибокої вісткою про смерть великого українського поета, письменника і журналіста Івана Франка, висловлюємо наше найщиріше співчуття по причині утрати почесного доктора філософії Вашого університету.

Джерзі Сіті, Н. Дж., 5. липня 1916 р.

ЗА УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В АМЕРИЦІ:

Д. Канітула, президент,
С. Ядловський, фін. секретар,
М. Угорчак, рекорд. секретар,
А. Шаршонь, касієр.

ЗА РЕДАКЦІЮ „СВОБОДИ“:

О. Стеткевич, редактор,
А. Савна, управитель.

ЗА „ПРОСВІТНУ КОМІСІЮ“:

о. В. Сполітакевич, голова,
Д. Андрейко, секретар,
В. Лотоцький, касієр.

ПИСЬМО ДО „НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМ. ШЕВЧЕНКА“ У ЛЬВОВІ.

До Сьвітлої Управи
„Наукового Товариства ім. Шевченка“
у Львові, Галичина, Австрія

Американська Україна сусує глибоко разом з усім життям Українцями по причині смерті найбільшого сина галицької України, поета, письменника, великого суспільного діяча, дішеного члена „Наукового Товариства ім. Шевченка“ у Львові, почесного доктора філософії харківського університету і пр., Івана Франка. Зібрани на іншійшій жалібною засіданню, прилучуюсь до всенародної жалоби з причини його смерті.

Джерзі Сіті, Н. Дж., 5. липня 1916 р.

ЗА УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В АМЕРИЦІ:

Д. Канітула, президент,
С. Ядловський, фін. секретар,
М. Угорчак, рекорд. секретар,
А. Шаршонь, касієр.

ЗА РЕДАКЦІЮ „СВОБОДИ“:

О. Стеткевич, редактор,
А. Савна, управитель.

ЗА „ПРОСВІТНУ КОМІСІЮ“:

о. В. Сполітакевич, голова,
Д. Андрейко, секретар,
В. Лотоцький, касієр.

НАРОДЕ МІЙ ЗАМУЧЕНИЙ!

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

IV.

В 1898 р. підсвятковано у 15-літній ювілей письменської

VI.

vii

Ческ не блукав він сором: їдт н

НАЙНТ

Зародила опять,
Коби з трудів його на других хоч спливала
Небесна благодать.

І в власнім краю сам, свій пан,

ЖИТЕПИСЬ ІВАНА ФРАНКА.

був учеником шостої класи гімназії-
ної. Зі сльотом розпачала ся його ма-
ти, а він став круглим сиротою. Вітчим
далі займав ся долею пасерба.

певний висказав він в одній поезії:

Великий шум, з паницидизмів
ку залюбки читають інтеліґенти.

та-|рода, йшла шляхом, який він вказу-
до обіцяної землі: **Вільної, Самост**

І капав, землю оббавряв кров
Із ран, що зедіт розіло.
А деспот пирав в палаті своїй,
Трівому вином заливав,
І ось на стіні вже зловіща рука
Свої страшний букви складає...

БОРЦЯМ.

Тривогу вином зливає,
І ось на стіні вже зловіща рука
Свої страшні букви складає...

Повстане народ і свободу собі
Зробить, прожне чоловік.

рестні стежки", де представлений
блій адвокат Рафалович, сус

ВІСТІ З ВОЄННИХ ТЕРЕНІВ.

АВСТРИЙЦІ ПОЛОНИЛИ В МІСЯЦІ ЧЕРВНІ 23.183 МОСКАЛІВ.

БЕРЛІН, 5. липня. — Австрійсько-угорська кватера у своїм звіті з дня 1. липня подає:

„Від початку червня наші війська полонили на боєвій фронті на південі від Прип'яти 158 російських офіцерів і 23.025 солдатів. Крім того здобули наші війська значну кількість гармат і понад 90 машинних крісів“.

Повніше заголою телеграма була надана у Вілні 1. липня, однак австрійська цензура задержала цю телеграму і доверла тепер надіслала вона безкримінальним телеграфом з Берліна.

НА ВОЛИНИ ПОЛОНИЛИ НІМЦІ 1.349 МОСКАЛІВ.

БЕРЛІН, 5. липня. — Союзні війська на Волині і в Галичині на південі від Дністра поступають далі наперед. Останні вісті доносять про значні успіхи союзних військ на південній Волині і на півдні від Дністра, на схід від Товмача. Страті Москалів в полонених зросли знову о 1.349.

Урядовий звіт німецького генерального штабу звучить:

„Російські кораблі отримали постріли в Куршій, але без успіху.“

„АРМІЯ ГІНДЕНБУРГА: Неприятель продовжує дальні напади на обох сторонах Суворова. Наші війська бомбардували з довшим успіхом табор російських військ і залізничну станцію коло Мінська.“

„АРМІЯ КНЯЗЯ ЛЕОПОЛЬДА: На південній схід від Барановича коло Чернина російські війська перемогли знову війська нападів. В деяких місцях прийшло до двох-трьох разів на багатстві. В тих місцях, к де російські війська адрли ся в наші станції, неприятель відступив. Москалі потерпіли незвичайні великі втрати.“

„АРМІЯ ЛІНЗІНГЕНА: На північній захід від Чарториської і Новок бітва триває далі. Російські війська, які на захід від Новок перемогли, а на лівій беріг Стру, прогнали знову за ріку.“

„Зустріч Москалів, щоб відіслати утрачені станції на північній і південній захід від Луки, були даремні. Крім великих жертв в убитих і ранених Москалі стратили на полонених 110.072 офіцерів і 1.139 жовірів.“

„АРМІЯ БУТМАРА: На південі від Баршана (на південній схід від Бучача) Москалі хвилю ступили нагору в перших наших загонах.“

„На південній схід від Товмача наші війська відновили щораз то нові успіхи“.

УСПІХИ АВСТРИЙЦІВ ПІД БЕРЕТЕЧКОМ. — 848 ПОЛОНЕНИХ І 5 МАШИНОВИХ КРІСІВ.

ВІДЕНЬ, 5. липня. — Австрійський генеральний штаб доносить:

„Над горішнім Стромом (на Волині) під Вербоном, на північній схід від Берестя, наші війська перемогли, успішним напад на станцію Москалів. Притім полонили наші війська 11 російських офіцерів і 837 жовірів та здобули 5 машинних крісів.“

МОСКАЛІ ПОСУВАЮТЬ СЯ В НАПРЯМІ КАРПАТ.

ПЕТРОВГРАД, 5. липня. — Урядовий звіт російського генерального штабу подає отсі вісті:

„На північній околиці Риги наші війська відбили напади німецьких військ. В наші руки попали трохи полонених і машинних крісів.“

„На північній і південній схід від Барановича Російські війська, які на захід від Новок перемогли, а на лівій беріг Стру, прогнали знову за ріку.“

Др. Степан Смаль-Стоцький.

ХАРАКТЕРИСТИКА ЛІТЕРАТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ІВАНА ФРАНКА.

Початки літературної діяльності дра Івана Франка падають саме в пору, коли питання: чи життя, чи агітація нації, поставлене було так грізно, як ніколи досі в цілій історії українського народу.

Під копець 60-тих і з початком 70-тих років минулого століття давні зв'язки — а вони становили майже завжди галицько-руські інтелігентів — почали чимраз явніше перетворюватися в москвофілів. Народовці було дуже мало, та їх народство було дуже слабе, поверхове і виявлялося хіба в козацькості та в обороні народної мови перед нападками „теоретичної нації“. Вся галицька інтелігентна нація, його життя, його економічні, культурні, та хобі національними справами й інтересами майже зовсім не цікавила ся і не займала ся. Світогляд її був незначний вузький, бо майже зовсім не знав нічого з новітньої європейської літератури, та й так майже ніяка література взагалі. Ніколи не читав нічого, що давало б йому ширше знання, ані сльду. В масах народу цільовий брак національної свідомості. Теніс, стухлий дух виявлявся на Галичині, домігалися способи людини держав в муках природи духовної.

Все це відбивало ся також в писаних тодішніх письменників. Федьків закон, у липня брак гарячого чуття, бездушність, млявість, а про якусь літературну техніку та про писемну мову немо же й говорити. Ми бачимо цільовий зацепад духовного життя української нації в Галичині.

Серед таких обставин, дуже некорисних для розвитку хобі якого таланту, др. Іван Франко — ставати у „Друзі“ 1874-го року перні свої літературні кроки. Що талант Франка не згинув і не асентив ся, як багато інших, а розвивав ся так швидко, що всесторонньо, так сильно, а др. Іван Франко став тепер найбільшою окрасою української літератури. „Вісник“ закінчивши переліком так-таки величезний величезний сармо таланту. В відак Драгоманову, що якраз в той час (в лютий 70-тих років) вивався інше, а галицький молодий покоління, а напереді також — хоча як се видать ся може парадоксальним — і указав з пр. 1876-го, що ним заборонено в Росії українську мову. Почуваче в історії жадного народу наслідство, яким жале раз на завжди і завжди зложити в доміну українську націю, почавши за собою зовсім несподів, для Росії дуже небезпачі, а для української нації навіть дуже спасенні наслідки.“

Драгоманов, в своїх листах, помічав з „Друзі“, кинув в Галичину відряду таку масу нових, а для тодішніх Галичан просто диких теорій, піддав тільки ріжководних ідей, як зваре так зваре ся страшно буря, якою прочи-

ВІЙНА У ФРАНЦІЇ:

АНГЛІЙСЬКІ ВІЙСКА ПОТЕРПІЛИ ЗАЧНІ ВТРАТИ. — ОКОЛО 1.000 ПОЛОНЕНИХ.

БЕРЛІН, 5. липня. — Наступ англійських військ на півні від ріки Сом зовсім задержаний. Останні напади Англіїці вказують на те, що їх сили вичерпані і наступ зближаєть ся до кінця. Англіїці потерпіли дуже тяжкі втрати.

Наступ французьких військ на південі від ріки Сом триває далі, однак вони не досягли в жадній місці таких успіхів, щоб могли поважно загрожувати німецькій армії.

Німецький генеральний штаб доносить:

„На боєвій лінії від побережжя аж до ріки Анкер відбулася як перша велика битва між арміями обох сторін. Англіїці потерпіли великі втрати. На обох сторонах ріки Сом битва тривала без перестанку через цілу ніч, однак неприятель не удав ся ніде досягти значущих успіхів.“

„В битві на правім березі ріки Анкер наші війська полонили в останніх днях 48 англійських офіцерів і 867 жовірів, не вчислюючи ранених“.

ФРАНЦУЗИ ЗБЛИЖАЮТЬ СЯ ДО МІСТА ПЕРОН. — 500 ПОЛОНЕНИХ.

ПАРІЖ, 5. липня. — Французький генеральний штаб оголошує отсі урядові вісті:

„На північ від ріки Сом наші війська посувають ся здовж шляху який веде до міста Перон. На просторі двох кілометрів наші війська завняли німців становища, які тримали другу голону оборону лінії. В битві підчас завоювання сел Ген ми полонили 300 Німців, між ними трохи офіцерів.“

„На південі від ріки Сом в битві коло Естре і Белая-ан-Сантер, проти то місцевості майже в цілості нашої ся в наших руках, полонили ми 200 Німців. Друга оборона лінії німців на південі від ріки Сом нахотить ся на просторі 10 кілометрів в наших руках.“

„Загальне число Німців, полонених від початку наступу, вносить около 9.500.“

АНГЛІЙЦІ ДОНОСЯТЬ ПРО ПОЛОНЕНІЕ ДАЛЬШОХ 500 НІМЦІВ.

ЛОНДОН, 5. липня. — З англійської головної кватери доносить:

„Між рікою Анкер і Сом наші війська відбили в деяких місцях дикі успіхи. Німці при цьому сконали отсі свої артилерійські переліки, між ними протинападів. До найважливіших боїв причислюють в околиці Тієпала. Наші війська відбили напад, беручи 500 німецьких жовірів в полон“.

ФРАНЦУЗИ ОЦІНЮЮТЬ НІМЕЦЬКІ ВТРАТИ НА 60.000.

ПАРІЖ, 5. липня. — Число Німців, полонених від початку наступу французько-англійських військ, вносить около 16.000. Коли дочислити до тих страт відповіди число убитих і ранених, то загальні втрати німецькі за останніх чотирь днів доходять до 60.000. Воєнна добуха складаєть ся з 87 гармат, ріжної величини і з мільйон сотом машинних крісів. Англіїці здобули 11 гармат, Французи 76.

Сильні протинапади Німців вказують, що вони лагодять ся до великого протинаступу.

СИЛА НАСТУПУ СОЮЗНИКІВ СЛАБНЕ.

БЕРЛІН, 6. липня. — Битви в останніх днях вказують, що сила наступу союзників слабе. В двох по-

свідних днях дальні напади англійсько-французьких військ зістали відбиті з великими втратами для неприятеля. Успіхи, які союзники досягли в тих битвах, є малі і без важливого воєнного значіння.

Останній урядовий звіт німецького генерального штабу доносить:

„Між побережжя і рікою Анкер протинапад артилерії часом сальво зв'язує ся, але загальне воєне положення на сій фронті не змняє ся.“

„На ліній між рікою Анкер і Сом завзята битва тривала вчора далі. Англіїці досягли лише незначний успіх в околиці Тієпала.“

„Французі завняли сел Ген, але наші війська були опорені. На південі від ріки Сом французи здобули село Белая-ан-Сантер. На сям правім крілі в околиці місцевості Естре були втрачені спокійно. Напад Французів при допомозі газу зовсім не удав ся“.

АНГЛІЙЦІ ПРИЗНАЮТЬ СЯ ДО ВЕЛИКИХ СТРАТ.

ЛОНДОН, 6. липня. — З головної кватери англійської армії у Франції доносить, що протинапади німецьких військ були дуже сильні та що страти англійських військ є дуже тяжкі. З об'яго батальону лишило ся при житті всего один офіцер і 6 жовірів.

ПІД ВЕРДЕНОМ ПОЛОНЕНО ЗНОВА 275 ФРАНЦУЗІВ.

БЕРЛІН, 6. липня. — Протинапади французьких військ, щоб відіслати утрачені станції на південній захід від форту Во, і редуту Дамлю, були безуспішні.

Урядовий рапорт звучить:

„Під Верденом на лівій березі ріки відбули ся дуже незначні битви між передніми відділами, яких висхід був для нас безрезультатний.“

„На сій лінії Вердену наші війська відбили напад Французів, які робили великі успіхи, щоб відіслати редуту Дамлю і станцію на південній захід від форту Во.“

„Око форті Тіомон Французи стратили в часі нападу 274 в полонених“.

НІМЦІ БOMBАРДУЮТЬ ЦИТАДЕЛЮ ВЕРДЕНСЬКОГО КРІПОСТИ.

ПАРІЖ, 6. липня. — Під Верденом тяжкі німецькі гармати розпочали з незвичайною силою знову артилерійські становища Французів.

На лівій березі ріки Мези Німці бомбардують другу оборону лінію Французів від Шатанкур.

На північній схід від Вердену німецькі гармати звернули стратиний о-

гонь на останні внутрішні форти кріпости, між іншими також на шатанкур.

Французі востаннє знову надіють ся, що небаром розпочнеть ся наступ німецької піхоти, щоб завдати третю бову ліній і здобути саме місто Верден.

ЛЛОЙД ДЖОРДЖ СЕКРЕТАРЕМ ВІЙНИ.

ЛОНДОН, 6. липня. — Д. Ллойд Джордж зівстав іменованим секретарем війни на місце погубного лорда Нічнера. Ллойд Джордж займав досі становище секретаря від амуніції.

ФРАНЦІЯ СТАРЄСТЬ СЯ О НОВУ 100-МІЛІОНОВУ ПОЗИЧКУ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ.

НЮ-Йорк, 6. липня. — В бюрах банкової фірми Морган & Ко. відбула ся нарада міжоросійських банкірів в справі уделення нової позики для Франції. Висота позики має вносити 100 мільйонів доларів. На забезпечення сїєї позики французьке правительство зобов'язуєть ся зложити в депозит цінні папери невраляльних держав в сумі 120 мільйонів доларів.

ТУРКИ ЗДОБУЛИ В ПЕРСІ МІСТО КЕРМАНША.

БЕРЛІН, 5. липня. — З головної турецької кватери доносить, що російська армія утисла далі в глиб Персії. Перські місто Керманша, яке числить 30.000 мешканців, нахотить ся знову в руках Турків. Турецькі війська здобули Керманшу по завзятой битві на захід від міста, в якій російські війська потерпіли велике поряжене.

В МЕКСИКУ: ВІЛСОН ВДОЛОНЯЄ З ВІДПОВІДИ НА КАНЦІ.

ВАШІНГТОН, 6. липня. — Завтра відповість ся засіданню кабінету, на яким президент Вілсон предложить зміст відповіді на останню ноту Караніа.

Як загальною дотрагують ся, головні точки відповіди будуть отсі:

Злучені Держави годять ся на те, щоб переговори відбули ся впротмі між американським департаментом для заграничних справ а Караніою.

Злучені Держави годять ся в засаді на усунення своїх військ з Мексики, коли Каранца дасть запоруку, що його армія є в силі удержати порядок на границі Мексики.

НАРАДА В ДЕПАРТАМЕНТІ ВІЙНИ В СПРАВІ ВІДКАНАННЯ МІЛІЦІЇ.

ВАШІНГТОН, 6. липня. — В департаменті війни відбула ся довша нарада в справі відканання міліції і розпущення її домів. Остаточний вислід наради незв'язний.

Ще собі від нехочу, для заспокоєння хвилящих поривів, для оосоди життя, а віддай себе цілому літературі. Тим то повсякчасно та незначна, нечувана і невдашна у нас досі плодотворність його таланту.

За його творчість не передівсь в очі величезна чистотність в усіх європейських літературах і вимкове у нас до сїєї літературі. Не маючи жодної літературної освіти, що дає красні квітки, які ліній денсудь в світі злигнуло його бистре око, пересаджував він зараз на наш літературний і культурний пестур то чудовими переліками з усіх європейських літератур, то умілим нащепленням нових літературних напрямів, нових форм, нового духа на наших простеньких дичках. Із некультурного пестура під його умілою, дбайлою і старанною рукою зробив ся на наших так очей чудовий парк. Франко, се перший європейськ в нашій літературі; він європейськ у нас літературі.

Талант Франка переліжно публіцистичний в тім зміслі, що він в кождім часі доав про те, щоб відповісти потребам хвиля і заспокоїти злобу дня, він виходив на волю арену, коли боротьба була потрібна для прояснення справи, доав наперед усього про теоретичні, про сучасних людей, бажав обжити цілий круг людських інтересів. З того виходить також, що він в кождім своє слово вкладав якусь ціль, якусь тенденцію.

Не будемо похитливо розбирати всіх його творів — на се треба би дуже багато часу, — а мусимо сьогодні доволити ся загальною характеристикою його літературної діяльності, добутою узагальним читанням всіх творів.

Франко, се перший у нас письменник, що займав ся письменством не лише

(Далі буде)

